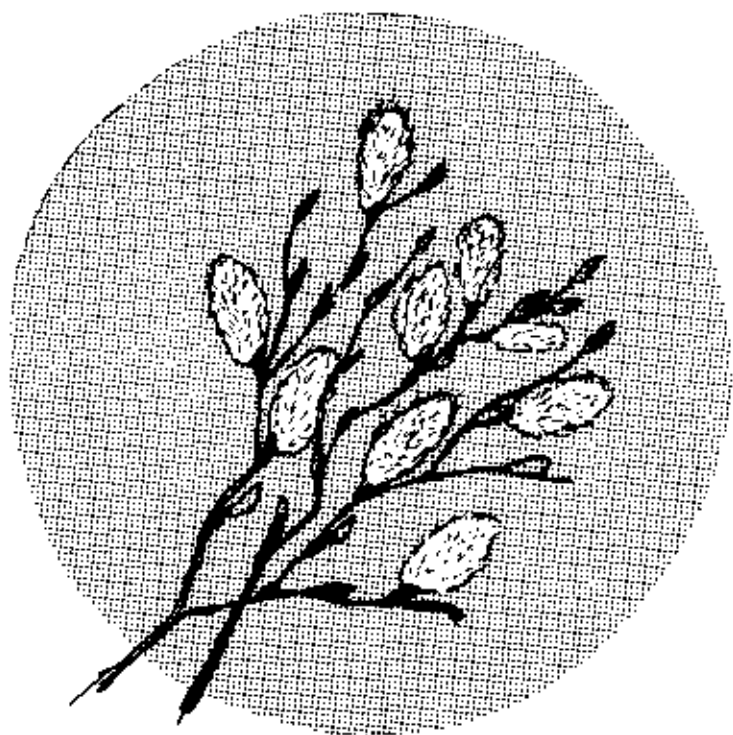

årgång 13

våren -85

LARY

laryngernas tidning

I STALLET FÖR BLOMMOR
TÄNK PÅ LARYNGFONDEN :

MED DITT BIDRAG STÖDER DU
REHABILITERING AV MED-
LEMMAR I RIKSFÖRBUNDET
FÖR LARYNGEKTOMERADE

PG 91 82 58 - 5

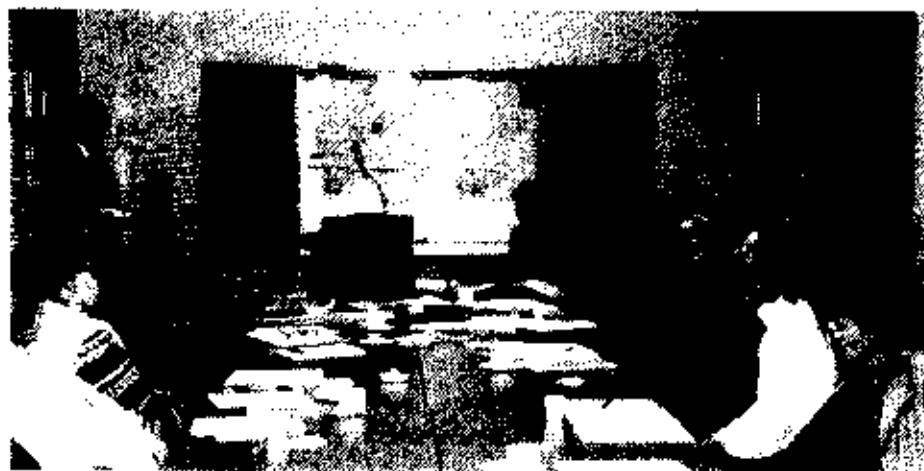
INSIDORNA

- 4 Nordisk kongress
- 5 Red's spalt
- 6 Kanslispalten
- 8 HCK-uttalande
- 9 Ny förening
- 10 HANDIKAPP-85
- 12 Föreningarnas rapporter
- 14 Med posten
- 16 Tankar och minnen
- 17 Informatörskurs
- 19 Nytt hjälpmedel
- 20 Det är vi som är HCK
- 21 Sri Lanka
- 27 Hjälpmedelsmarknad
- 28 Funktionärsförteckning

Bilaga: folder om
URININKONTINENS

FRÅN STYRELSEN

Styrelsen har hållit sitt vårmöte. Här återges något av vad som förekom vid den dagslånga sammankomsten 28 mars i Stockholm.

Här syns några av deltagarna fr.o: Magny Eriksson, Svea Östh, Sven Petterson, Karl Erik Eriksson, Eric Hermansson, Elise Lindkvist, Ingegerd Bengtsberg, Ann-Britt Eriksson och Siv Baglien.

Ekonomi

Kassaförvaltaren Curt Bengtsberg redogjorde för förbundets ekonomi. Resultaträkningen för 1984 visade att våra kostnader varit 142.634: i förhållande till budgeterade 166.000: . Vi har således väl hållit oss inom ramen för våra tillgångar

I sammanhanget bör också påminnas om att regionkurserna Syd-

och Nord har bekostats helt av ABF med 65.000: . och att upprustningen av kansliets inventarier skett genom anslag från Allmänna Arvsfonden med 20.000 kronor.

RLE har för budgetåret 85-86 sökt 515.000: av de medel som Socialdepartementet ställt till förfogande för handikapporganisationernas allmänna verksamhet

Kansliet

Vårt kansli har ökat ut sitt öppet-hållande (se sista sidan) genom att kanslichefen Elise Lindqvist från 1 mars har övergått till heltidstjänst. De tider kansliet är obemannat ger vår automatiska telefonsvarare möjlighet till kontakt.

Påtryckning

Ingegerd Bengtsberg rapporterade att hon för förbundets räkning deltagit i uppvaktningar hos olika politiska partier på riksnivå. Hennes intryck var att vårt budskap väckte stort intresse hos de uppvaktade.

I kommentarerna till hennes rapport framkom önskvärdheten av att politiska befattningshavare uppvaktas även i landsting och kommuner genom våra lokalföreningar. Man bör också sträva efter att ha en laryngektomerad med vid dessa tillfällen för att ge ytterligare belägg för de svårigheter som finns i vår vardagstillvaro.

Namnbytet

Styrelsen beslöt upptra åt informationssekreteraren att skriva en motion till riksmötet 1986 rörande utredning av en eventuell förbättring av förbundets namn.

Redaktionskommitté

LARYS redaktör upprepade ett tidigare framfört önskemål om att varje lokalförening ger en medlem i uppdrag att förse LARY med ett lokalt bidrag till varje nummer.

De lokala rapporterna är, tillsammans med insändarna, det material som troligen läses av de flesta. Det

räcker med några få rader. Skriv som du talar! Vi redigerar alla manus om inte upphovsmannen ber att få dem införda i befintligt skick, sa redaktör'n.

Kalmar-föreningen

Kanslichefen rapporterade att olika ansatser gjorts för att väcka Kalmarföreningen till liv igen. Vår mötespatrull har försökt anordna sammankomster men tvingats ge upp på grund av det ringa intresset. Vi hålls alla "Kalmariter", som fortfarande vill vara medlemmar, välkomna till någon annan av våra lokalföreningar.

Styrelsen beslöt betrakta RLEs föreningsverksamhet i Kalmar som avslutad.

Informatörsutbildning

Rolf Fischer rapporterade att anmälningar till vår informatörskurs på Marieborg - (se annan notis) börjat droppa in.

Från Stockholm har inkommit sju anmälningar. De övriga föreningarna har inte avslutat sin värvning av lämpliga personer, men allt talar för att kursen skall kunna samla erforderligt antal.

RLE-geografi

Karl-Erik Eriksson visade en sverigekarta där han markerat alla RLEs medlemmar på sina respektive hemorter. Markeringarna består av små nummerlappar. Genom numren kan man sedan i ett tillhörande register se namn och postadress på motsvarande medlem. Lokalföreningarna skildes åt genom olika färg på lapparna.

Kartan ger en omedelbar uppfattning om medlemstätheten och visar således stora anhopningar vid de största städerna emedan det är 50 milaskutt mellan laryngerna i de glesaste omradena.

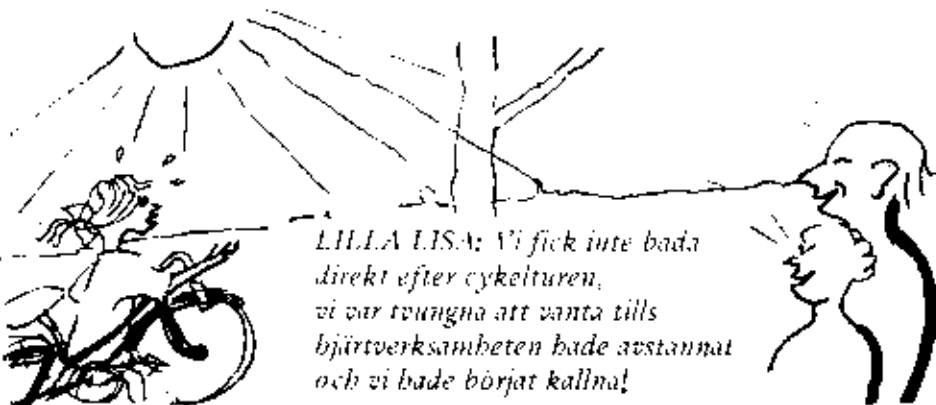
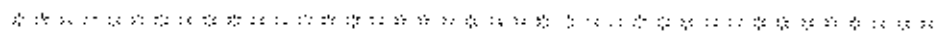
I diskussionen som följde påtalades

värdet av att kunna få med även de larynger som inte är medlemmar.

Därigenom skulle man få en ännu klarare bild av åkommans utbredning och även ha ett utmärkt hjälpmedel vid vår rekrytering av nya medlemmar.

Karl Erik visar med sin karta hur medlemmarna fördelar sig över landet. Eric lyssnar med eftertanke . . .

LILLA LISA: Vi fick inte bada direkt efter cykelturen, vi var tvungna att vanta tills hjärtverksamheten hade avstannat och vi hade börjat kallna!

NORDISK KONGRESS

Så är det dags igen för larynger från nordiska länderna att samlas till kongress. I år är Norge värdland och har valt att återigen hålla den på Lysebu, som vi med glädje minns från kongressen 1977. Lysebu ligger i utkanten av Oslo nära Holmenkollen.

Samling sker torsd. 9 maj och programmet har följande urseende.

Torsdag 9/5

12.00 Lunch

14.00 Norske LE-ordföranden hälsar deltagarna välkomna.
Kongressen öppnas av Norges socialminister.

14.30 Varje land redogör för verksamheten under de gångna två åren.

17.00 Simning.

18.00 Middag.

19.30 Videofilm om larynger.

Fredag 10/5

9.15 Finland har ordet:
Sociala förhållanden i Finland.

11.15 Professor Jens G Hall talar om de nya röstproteserna.

14.00 Danmark har ordet:
Konsulentarbetet i Danmark och samarbetet med myndigheterna.

15.45 Norge har ordet:
Fysioterapi och information samt "besökstjänsten".

17.15 Simning.

20.00 Teater/revy-kväll.

Lördag 11/5

9.15 Sverige har ordet:
Rehabiliteringen i Sverige.
Rundfråga i Sverige om flerhandikapp. Kongressernas framtida utformning.

11.45 Norge orienterar. Vad är en patientförening. Kan den vara till gagn för laryngerna.

Eftermiddagen är planerad för en rundtur på Oslofjorden.

På kvällen festmiddag med underhållning.

Söndag 12/5

9.30 En representant från vart land summerar sina intryck från kongressen.

10.30 Avslutning.

LARY *1/85*

RÄTTELSE

Denna text ersätter första stycket på sidan 5.

NAMNET IGEN!

Jag känner en hopplös förtvivlan när jag hör att aktiva LE-kämpar säger att beteckningen *laryngektomerade* är väl etablerad och att "det är bra som det är". För att så är det ju inte! Tvärtom! Det är käpprätt åt skogen att använda ett namn som knappast någon utanför den trängre kretsen orkar lära sej.

Redaktionens
Spökt

NAMNET IGEN!

Jag känner en hopplös förtvivlan när jag hör att aktiva LE-kämpar säger att beteckningen lary är väl etablerad och att "det är bra som det är". för att så är det ju inte! Tvärtom! Det är käpprätt åt skogen att använda ett namn som knappast någon utanför den trängre kretsen orkar lära sej.

Tänk efter! Under mer än 20 år har vi använt namnet laryngektomerade och tvingas i dag konstatera att inte ens alla läkare tycks veta vad en laryngektomerad är!

Orsaken att man tog detta krångliga namn är väl att det är svårt att hitta någon riktigt bra svensk benämning. Bidragande var väl också att läkare och logopedier hjälpte till vid föreningens tillkomst. För dem är det ju naturligt att använda latinska ord för att precis täcka ett medicinskt tillstånd.

För oss drabbade är det ju inte alls DET som är det viktiga, utan för oss är viktigast att få fram ett namn som är lätt att uppfatta för den allmänhet, som vi vill informera. Ett namn som är lätt att komma ihåg och att anknyta till när gruppen kommer på tal.

Jag tror med säkerhet att det skall lyckas förr eller senare. Vad vi skall göra är att ta hjälp av någon som yrkesmässigt sysslar med marknadsföring. Jag kommer också att arbeta för att skaffa fram pengar till detta.

Den här frågan är, enligt min uppfattning den största vi hittills haft på vårt program. Låt oss gemensamt verka för en klok lösning, som kan få vara en smula obekvämt just i ett övergångsskede men som med säkerhet ger lön för mödan på längre sikt. Här kan vi göra en insats även för framtida generationers larynger.

Rolf

*Man måste själv brinna för att
kunna tända andra.
Det lär oss tändstickan.*

KANSLI

spalten

Äntligen! Våren är här! Jag anar att Du liksom jag längtat efter den första snödroppen.

Verksamheten inom RLE har utvecklats mycket. Min halvtidstjänst räckte inte till, så nu finns jag här på heltid. Och det behövs säkerligen när man tar en titt på vårt digra aktionsprogram.

- att intensifiera arbetet för handikappersärtning
- att ta flera kontakter med politiker på alla nivåer
- att hjälpa och stödja lokalföreningarna
- att förmå Utbildningsradion/TV att göra program om laryngektomi
- att göra en uppföljning av fler handikappprojektet

För att nämna några axplock vid sidan av det löpande rutinarbetet.

Studieverksamheten förbättras. Den 25-26 mars höll vi tillsammans med ABF en kurs i uppläggning av studier. Den var förlagd till Växjö och hade deltagare från föreningarna i Linköping, Kalmar och Växjö. Den 2-3 sept. arrangerar vi en ordförande- och studieorganisationskurs på Nynäsgården, Nynäshamn, dit samtliga lokalföreningar inbjudes.

Jag har tidigare nämnt hur viktigt jag tycker det är med studier och jag vill än en gång understryka detta. Vi får träffas, utbyta erfarenheter och lära känna varandra. Vi lär oss hur vi skall agera ute i samhället gentemot politiker och myndigheter. Utåtriktad information om laryngektomi är också viktig!

ABF bistår oss ekonomiskt och även med planering och mycket annat därför att RLE är ansluter till ABF.

Det är min förhoppning att även alla lokalföreningar är medlemmar i ABF. Det är mycket viktigt då förbundet inbjuder till landsomfattande kurser. För dej som är medlem i lokalförening finns det många fina cirklar att delta i t.ex. "Att tala".

"Att tala", behandlar de flesta situationer där vi har behov av att meddela oss muntligt, inom familjen, på arbetet, på mötet eller vid kontakt med myndigheter. Kursen är fylld av övningar av olika slag: röstövningar, ordövningar, lekar, spelscener o.s.v. Allt är bäddat för roliga och intressanta sammankomster.

Du kanske vill veta mer om hur de kommunala handikappräden fungerar. Eller du kanske funderar över hur framtidens hälso- och sjukvård

kommer att se ut, då finns det en cirkel som heter "Vad styr sjukvården". Det är en viktig fråga för politiker, handikapprörelsen, sjukvårdspersonal och inte minst för oss enskilda patienter. Vi vet att det sker förändringar inom hälso och sjukvårdssystemet. Men vad styr dessa förändringar? Och hur kan vi som patienter och patientgrupper påverka vårdens utveckling?

Skulle du vilja gå i någon av ovan nämnda cirklar tala med studieorganisationsören i din förening. Du kanske har egna idéer. Föreslå dem på föreningsmötet.

Obs! Kansliet har nya telefontider:
måndag—fredag 8.00-12.00
13.00-15.00

Kanslihälsningar
Elise

*Fejren: Kom ihåg, bondbassar!
När jag kommenderat givakt, ska
ni stå så stilla, att Lots bustru
skulle sett ut som en sprattelgubbe
breve er!*

(Ur Henmet år 1920)

UTTALANDE

Handikappade är starkt eftersatta på alla samhällsområden. Detta vet vi med säkerhet genom en serie stora undersökningar under 70- och 80-talen. Trots omfattande handikappinsatser under framförallt 60- och 70-talen kvarstår orättvisorna. På något område har klyftorna till och med ökat.

Om orättvisorna ska kunna undanröjas krävs en aktiv fördelningspolitik, en stark gemensam sektor och omfattande reformer på handikappområdet. Neddragningar av offentlig verksamhet och reformstopp innebär inte bara att klyftorna består, utan att de ökar ytterligare.

Handikappförbundets Centralkommitté, HCK, har i ett 12-punktsprogram redovisat kraven på handikappinsatser inför nästa år. Våra krav omfattar bl.a. insatser för rätt till arbete, utbildning, vård, social service, boende, information och demokrati. En jämförelse mellan våra krav och regeringens förslag i budgetpropositionen, visar att mycket återstår. Regeringens förslag räcker givetvis inte till för att utjämna skillnaderna i levnadsförhållanden.

Detta skymmer dock inte att regeringen på några områden lagt förslag på angelägna insatser. Det vi avser är förbättringen av bilstödet och föräldraförsäkringen, uppräknigen av stödet till handikapporganisationerna och vissa in-

satser på informations- och kulturområdet. Här visar regeringen att det med en riktig fördelningspolitik och små medel går att åstadkomma viktiga förbättringar för eftersatta grupper.

Men det finns också anledning till kritik av vissa förslag. Särskilt allvarligt är regeringens besked om kraftiga nedskärningar av stödet till Samhällsföretag. Om regeringen fullföljer dessa planer, är risken för totalt anställningsstopp för handikappade under nästa år överhängande. På sikt kommer också de sociala och arbetsmarknadspolitiska målen att drabbas hårt.

Det är också beklagligt att regeringen inte tillmötesgått HCK:s krav om att ge fler handikappade rätt till bilstöd. En annan allvarlig brist är indragningen av bostadsbidraget för familjer utan barn, och att man tillåter fortsatta avgiftshöjningar i sjukvården.

Sett mot handikappades eftersatta ställning är regeringens förslag som helhet betraktade klart otillräckliga. Regeringen måste i det fortsatta ge fördelningspolitiken ökad prioritet och i konkret handling visar att man menar allvar med allmänna uttalanden om solidaritet och rättvisa. HCK kräver därefter att regeringen återkommer med förslag till nya handikappinsatser under året.

HANDIKAPPFÖRBUNDENS
CENTRALKOMMITTÉ
Styrelsen

NY FÖRENING

En lokalförening bildas i Västerås. Förbundets mötespatrull var tillstädes vid det inledande mötet och redogjorde för RLEs verksamhet. Det ser ut att finnas bra underlag för att komma upp till det 15-tal medlemmar, som enligt våra stadgar är minimum, för att anslutning till förbundet skall beviljas. Förbundsstyrelsen ser nu fram emot en skriftlig ansökan om inträde.

En interimsstyrelse har bildats bestående av Anna-Greta Andersson

(kurator vid ÖNH-avd. Västerås lasarett) ordförande, Anna-Greta Sköld sekreterare, Torsten Andersson kassör och Martti Mårtens studieledare.

Ett startbidrag om 500:- har beviljats av förbundet, som därmed önskar den nya föreningen god lycka i sin verksamhet till fröma för laryngerna i Västmanlands län med omnejd.

Torsten Andersson, Martti Mårtens, Anna-Greta Sköld och Anna-Greta Andersson (ordf).

HANDIKAPP

Temat

Arbete · Trygghet · Jämlikhet

Svenska Mässan · Göteborg

1-5 juni 1985

85

"HANDIKAPP 85"

Handikapprörelsens egen fackmessa

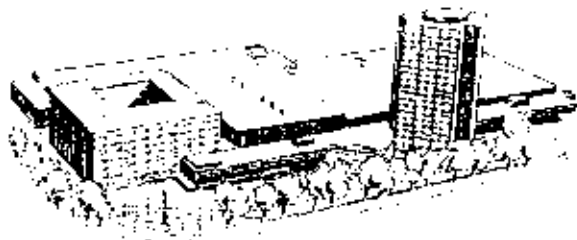
Svenska Mässan i Göteborg och Handikappförbundens Centralkommitté —HCK— arrangerar i juni i år den största handikapputställningen någonsin i den svenska handikapprörelsens historia. Huvudtema för mässan blir begreppen arbete, trygghet och jämlikhet. Bl.a. vill man manifestera och upplysa om de möjligheter som finns för handikappade att nå full delaktighet i det moderna samhället.

Drottning Silvia kommer att inviga mässan.

"Handikapp 85" öppnar den 1 juni och pågår t.o.m. 5 juni. Den högtidliga invigningen av utställningen äger dock rum dagen före — fredagen den 31 maj — i samband med öppnandet av Svenska Handikappidrottförbundets idrottssymposium.

Det har tidigare arrangerats två handikappmässor på Svenska Mäs-

san i Göteborg, 1981 och 1983. "Handikapp 85" lovar dock att bli den i särklass största manifestationen i Skandinavien, när det gäller att under ett och samma tak belysa aktuella handikappfrågor, samt informera om hur handikappade ska nå delaktighet och jämlikhet i dagens samhälle — både i Sverige och utomlands.

Följande fyra begivenheter kommer att äga rum inom ramen för "Handikapp 85".

- HCK:s andra kongress med bl.a. Olof Palme som gästtalare
- Ett konferensprogram i sexton punkter
- DPI:s - den internationella handikapprörelsen - europamöte
- En utställning som visar det senaste beträffande anpassning till handikappades boende, arbete och fritid.

Handikappförbundens Centralkommitté - HCK - omfattar 25 handikappförbund, representerande samtliga handikappgrupper. Drygt 335 000 medlemmar är anslutna till de olika medlemsförbunden. När nu HCK förlägger sin andra stora kongress till Göteborg och handikapp-

utställningen, räknar man med ett stort deltagande. Kongressen genomförs under tiden 31 maj-2 juni. Som gästtalare har man bl.a. bjudit in statsminister Olof Palme och socialminister Sten Andersson samt ett flertal andra företrädare för olika samhällsorgan där HCK finns representerat.

Vår ordförande Eric Hermansson representerar RLE vid HCK:s kongress.

Utställningen "Handikapp 85" kommer att ta större delen av Svenska Mässans 20 000 kvm utställningsyta i anspråk. Här kommer att visas det senaste i produktväg vad gäller hjälpmedel och annat anpassat för handikappades boende, arbete och fritid. Scenframträdanden, filmförevisningar m.m., bidrar till att åskådliggöra det hela för mässbesökarna.

FORENINGARNAS RAPPORTER

RLE:s LINKÖPINGSFÖRENING FÅR EGEN FÖRTROENDELÄKARE

Den 2 mars höll Linköpingsföreningen sitt årsmöte, på Mjellerumsgården i Linköping.

Styrelsens sammansättning blev densamma som föregående år.

Sålledes blev Ann-Britt Eriksson Finspang ordf., Marianne Aurell Linköping, kassör, Rune Pettersson Tranås sekr., Bengt Nilsson Virserum, v.ordf. Nils Björck Borensberg studieorganisatör.

I övrigt diskuterades Riksförbundets förslag om nytt namn på förbundet.

Årsmötesdeltagarnas förslag, att det gamla namnet, Riksförbundet för Laryngektomerade skulle behållas var enhälligt. Motiveringen var att efter mer än 15 års användning, börjar det nu ingå i folks medvetande. Det säger också klart ut vad vi har för handikapp. Med de övriga förslagen, t.ex. Röstkadade eller Talskadade, blir vi i den stora skaran en liten grupp utan egen definition.

Doc. Jan Olofsson gick in som medlem i föreningen och ställer upp som dess förtroendeläkare. Efter årsmötesförhandlingarna överlämnades

ordet till doc. Olofsson. Han berättade om en utredning som han, tillsammans med dr. Anna-Britta Mjönes och logoped Christina Daubolt, har gjort om laryngektomerade som opererats på Reg. sjukhuset i Linköping, från år 1966 och fram t.o.m. 1985.

Det var mycket intressant. En del siffror var kanske lite förvånande, som t.ex. att endast drygt 40 procent av de opererade får ett så bra matstrupstal att de utan svårighet klarar sig med det. Tar man Servoxen till hjälp kommer man upp i 84 proc. som klarar sitt tal bra.

Laryngektomerade som kan återgå till ett förvärvsarbete är procentuellt sett låg. Där spelar också den svåra situationen på arbetsmarknaden en viss roll.

Vid en frågestund med docent Olofsson kom man in på frågan hur man bäst kan följa upp kontakten med laryngektomipatienterna. Doc. Olofsson föreslog att den andra kontakten med patienten tages när hon/han överförs till Foniatrik och startar sin talövning. Styrelsen skall nu arbeta vidare med förslaget. Med den goda kontakt som föreningen

under alla år haft med dr Gösta Eriksson och logopederna på Fon. klin., så hyser vi gott hopp om att vi skall finna en bra lösning till sam- arbete även i denna fråga.

Fria förbrukningsartiklar diskutera- des också. I Östergötland kan nu alla laryngektomerade av distrikts- sköterskan på sin hemort, få vad de behöver för att sköta och skydda sitt stoma. Stom- aid har hittills bara kunnat hämtas på Reg. sjukh. i

Linköping, men doc. Olofsson trod- de att distriktsköterskorna kunde få befogenhet att rekvirera Stom-aid till dem som så önskade. Även för våra medlemmar i Kalmar och Jön- köpings län är frågan om fria förbe- artiklar och utlämnandet av dessa, nu löst på ett tillfredsställande sätt. Vi är i föreningen väldigt glada över att vi äntligen har fått samma rätt som övriga stomister.

Ann-Britt

Kommentar:

Ann-Britt är en av LARYs flitigaste medarbetare. Det är vi väldigt glada för. Det är också glädjande att man börjat diskutera frågan om namn- byte ute i föreningarna.

Som ansvarig för den utåtriktade in- formationen, och med anledning därav initiativtagare till utredningen om förbundets namnbyte, vill jag dock vädja till medlemmar och styrelser, att man ger sig tid till att undersöka hur väl benämningen

laryngektomerade "börjat ingå i folks medvetande", innan man be- stutar sig för att ta definitiv ställ- ning.

Den utredning jag fick styrelsens uppdrag att motionera om, till riksmötet -86, bör få sin chans att bevisa en eventuell motsats och ges möjlighet att komma med för- slag till förbättring. Det mesta går ju att göra bättre om man verk- ligen försöker. Låt oss arbeta i den andan även i detta fall.

Rolf

STOCKHOLM

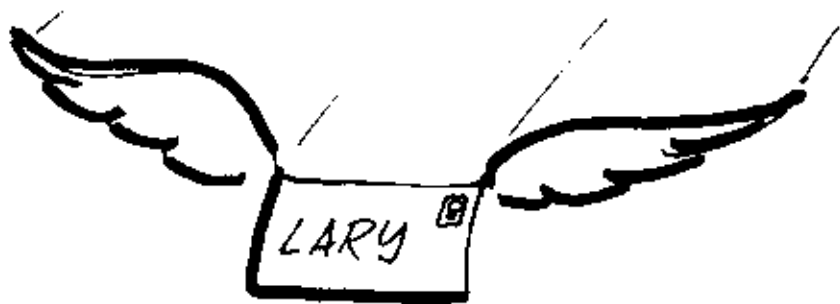
NYTT NUMMER

Viktigt meddelande till RLE-are i Stockholms län som har tekniska hjälpmedel!

LIC (Landstingens Inköps-Central) har nummerändrat. Nya numret är 08 - 757 64 23. Om du ringer på texttelefon måste du ringa genom FÖC (0010). Dit kan du ringa om

du har fel på något av dina tekniska hjälpmedel, så kommer en reparatör från LIC hem till dig och lagar dem. Om du har några frågor är du välkommen att kontakta oss på Tolkcentralen.

*Poul J. Poulsen
Tolkcentralen
Stockholms läns landsting*

MED POSTEN

BÄTTRE MÖTEN

Apropå Svea Östh. Uppsala, när hon berättade i LARY's Julnummer att enligt hennes erfarenhet är våra medlemmar mest intresserade av att träffas och just få prata. Likaså upplever jag det också. I större städer finns nog medlemmarna mera koncentrerade och därmed kan ett möte arrangeras oftare och med en bättre innehåll. Läs bara om Stockholms Laryngerna i Julnumret.

Jag tror inte att på deras möten förekommer någon längre tid för mötesförhandlingar. För en förening med medlemmar mycket spridd blir det annorlunda. Alla har en kortare eller längre väg till mötes-

platsen och konsekvensen blir få antal möten, längre tid till mötesförhandlingar, kortare tid till samkväm och aktiviteter.

Att rida bot på sådant kan väl vara att ordf. får nyttja vår LARY. Ordf. kan ju t.ex. redogöra för rapporter från HCK, ABF, etc. och vad det nu kan vara som medlemmar bör få veta. Jag tror möten skulle bli både trivsammare och bättre besökta om dessa mötesförhandlingar blir satt till ett minimum. Ja, hur ställer Riksförbundet sig när det gäller att en ordf. genom LARY vill informera och rapportera just för sin förening?

Undrar *H. Pelch*
RLE-föreningen i Lund

Kommentar:

Käre Holger Pelch! Jag ber att få instämna helt i dina synpunkter på mötesverksamheten. Jag anser att alla frågor skall vara så väl förberedda, av styrelsen, att det endast

behövs en kort föredragning i respektive ärende.

Naturligtvis är ni välkomna att informera om allt ni önskar här i

LARYs spalter. Faktum är att jag har tiggat och bett om alla former av bidrag från lokalföreningarna under de senaste tio åren. Ibland har jag till och med sänt ut adresserade och frankerade svarskuvert till varje lokalavdelning. Men resultatet har varit nedslående.

På senaste styrelsemötet efterlyste jag "lokalkorrespondenter" från våra föreningar. Jag skulle med stor glädje hälsa dej välkommen som LARYs kontaktman i din lokalförening.

Rolf

STOM-AID

Jag fick nyss reda på hur vi kan få fram Stomaid helt kostnadsfritt. Hittills har vi skrivit ut dem som s.k. förbrukningsmateriel och då har den laryngektomerade fått betala någon slant när man hämtat ut det från apoteket. Om den laryngektomerade istället kontaktar sin distriktssköterska och ber henne kontakta vederbörande logoped/ läkare och ber att få ett s.k. be-

handlingsmeddelande (blank B1608-04), så kan sedan distriktssköterskan lätt klara ut att få fram Stomaid till sitt förråd och ifrån detta kan den laryngektomerade sedan hämta. Då kommer vi förbi kostnaden som det annars blir att hämta ut Stomaid på apoteket.

Bästa hälsningar

Britta Hammarberg

I förra numret frågade signaturen "Hustru" så här:

Det talas och skojas så mycket om alkoholisternas röda näsa. Och jag tänker fråga varför just näsan blir röd och om det visar på någon skada på något ställe invärtes?

Jag vill fråga om detta mest för min gubbes skull. Han har en riktigt ful näsa fast han aldrig dricker sprit annat än på kalas vid högtidliga tillfällen. Jag vet att han tyckte det var retligt när han var yngre, men nu är han gammal och tycker det inte är så

noga med näsan. Men det är säkert flera än jag som skulle vilja få svar på min enkla fråga.

Hustru

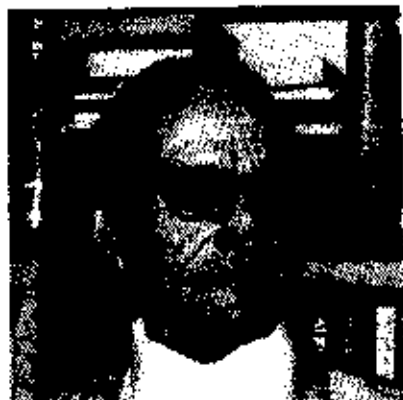
Svar: Sakkunniga säger:

Det finns inget känt samband mellan en "invärtes skada" och en röd näsa. Orsaken är förändringar, i näsans blodkärl, som ger en ökad genomströmning av blod.

Att näsan är röd utan alkoholmissbruk kan ha flera skilda orsaker t.ex. sjukdomen ansiktsrös, en köldskada eller helt enkelt att vederbörande har ett "utomhusyrke" som ger en väderbiten hy.

TANKAR OCH MINNEN

Sven Petersson i Arsta, Stockholm, berättar här på sitt franka och oefterhärmliga sätt några episoder ur livet.

Jag är nu snart åttiofyra år, född 1901 på söder i Sthlm. Min höga ålder har aldrig upphört att förvåna mej, särskilt med tanke på ungdomsårens slit på elddurkar, tillfällighetsjobb i hamnar och på andra håll, inte minst i A.K.-regi under arbetslöshetsperioder på 30-talet. Individens rörelsefrihet begränsades avsevärt genom kontrollstämplingar fyra dagar i veckan, därav en huvudstämpel på Rege-ringsgatan, övriga på lokala A.K. expeditioner.

Utän huvudstämpeln blev man avkopplad från allt understöd. Jag var då familjeförsörjare med två barn och fick 21 kr. i veckan, varav tre kr. sköts över till hyresbidraget som inte överskred självkostnadspriset. Alltså 18 kr. i veckan att leva på för fyra personer.

Den mänskliga naturen orkar med umbäranden till självutplåningens gräns. Det är klart att den lilla klicken av förmöget folk (som i kraft av sina pengar aldrig behövt inskränka sin privata komfort, trots två världskrig med ransone-

ring och oerhörda inskränkningar i den vanliga människans livstöring) aldrig lyckats värma mitt hjärta.

Försommaren 1978 fick jag ont i halsen med läkarbesök som följd. Han skrev ut gurgelvatten som bot för krämpan, varefter jag skulle förnya besöket efter doktors semester. Efter knappa två månader såg han mycket betänksam ut när han tittade mej i gapet. Följden blev en brevlapp i kuvert som jag snarast skulle överlämna till Öron, näs o halsavd. på SÖS. Efter en titt i halsen gjorde läkaren en liten skiss på ett papper med två snedställda stämband, det ena med en prick i ena ändan stor som ett knapphålshuvud.

En "liten" tumör alltså som vi snarast ska likvidera. Efter vävnadsprov där man förmodligen konstaterade cancer (man kan knappast anklaga medicinmännen för talförhet) fick jag besked om fyra veckors strålning med dessa förhålliga gammastrålar som hade en verksam del i 200000 japaners död. Jag tror att jag skulle

bestrålas med 4000 enheter om jag fattar saken rätt.

Efter operation och några dygn av intensivvård samt månadslågt krångel med känyler och spegelvända aviga handrörelser för att klara "haktappen", började jag reflektera över min situation som "laryngektomerad". Ektomerad, ett mycket fullt ord, tycker jag. Vem bestämmer 4000 enheter, varför inte färre eller flera? Man har väl "tagit till" ordentligt för att säkra utgången, men varför denna exakt het? på våra RLE möten träffas medlemmar som inte "strålats" före operation, vilket bevisar att man är helt utlämnad till expertisen.

Strålningen har i alla fall tagit bort luktsinnet och i någon mån smaken, men aptiten är det (tack och lov) inget fel på. Jag har ibland också besvär med svälningen, men jag kom ju trots allt ifrån det hela med livet i behåll. En gammal kompis besökte mej dagarna före operationen o när han fick höra att jag skulle opereras fredagen den trettonde, tyckte han att jag skulle begära annan tid. Han sa att den trettonde o dessutom en fredag var en olycksdag. Kirurgen kunde ju snara på träskorna och skära halsen av mej. Om jag vunnit eller förlorat ingen vet...

Med hälsningar från
Sven i Arsta

INFORMATÖRSKURS

Att bli missförstådd och känna sej som en byfåne är en situation som vi larynger fått vänja oss vid.

Nästan alltid beror folks bristande förståelse på okunnighet, och avsaknad av begriplig information.

På RLEs aktionsprogram står en riksomfattande utåtriktad informationskampanj och som ett led i denna vill RLE starta en utbildning av informatörer.

Utbildningen kommer att förläggas till Marieborgs Folkhögskola i närheten av Norrköping och är planerad till vecka 32, 5-11 augusti

1985. Kursens längd blir ca 5 dagar.

Deltagare får under sakkunnig ledning lära följande:

- övervinna sin rädsla att tala offentligt
- handikapprörelsens uppbyggnad
- hur man informerar om laryngektomi

De sålunda utbildade informatörerna avses kunna resa ut, företrädesvis i det egna länet, för att informera i skolor och på andra institutioner i mån av behov och möjlighet.

Förmedlingstjänsten öppen hela dygnet!

Fr.o.m. den 15 mars kl. 07.00 kan Du ringa via förmedlingstjänsten – anropsnummer 0010 – under alla tider på dygnet.

Det är med glädje vi lämnar detta besked, som vi vet är efterlängtat.

I fortsättningen kommer vi alltid att finnas på plats, beredda att förmedla Ditt samtal, även om Du behöver ringa mitt i natten.

En sak måste vi emellertid be Dig om – om Du ringer sent, försök att göra samtalet kort. Av naturliga skäl kommer endast en eller två att tjänstgöra på natten.

Bli vi långvarigt upptagna kan det betyda att andra viktiga samtal måste vänta.

Är vi upptagna när Du ringer ska vi ändå försöka svara. Då ber vi att få ringa Dig när det blir din tur.

Vi hoppas på Din förståelse och lovar från vår sida att göra vårt bästa för att Du skall bli väl betjänad.

Televerket

Förmedlingstjänsten för texttelefon

- * Om Du är i nödsituation och behöver alarmera ambulans, brandkår eller polis skall Du alltid ringa direkt till **90 000**. Där svarar man på texttelefon dygnet runt.
- * Har Du fått den nya telefoneringsanvisningen, den ljus-röda? Om inte – fråga efter den hos tolkverksamheten. Den innehåller en del nyheter som Du bör kanna till

NYTT HJÄLPMEDEL

"PRATMASKIN" FÖR RÖSTSVAGA

Firma Positron konsult i Stockholm har gjort en prototyp till ett talhjälpmedel för röstsvaga. Vi följer utvecklingen med stort intresse, och hoppas att resultatet blir en produkt till nytta för oss larynger.

Pratmaskinen baserar sig på en form av små minneskapslar, som tillåter att alla ord hämtas lika snabbt (till skillnad från ord som lagras på band, som måste spolas till rätt läge innan ordet är åtkomligt)

Apparaten rymmer 256 ord, och tiden får vara max 2 1/4 minut totalt, vilket dock är mer prat än man tror när man hör tidslängden nämnas.

Måtten på apparaten i slutgiltigt utförande blir beroende på vilka batterier och vilket tangentbord som fabrikanter bestämmer sig för, men ca 24 x 10 x 2,5 cm anges som troliga.

Användningen är enkel. Man trycker på en tangent, och det motsvarande ordet eller den motsvarande meningen kommer ur högtalaren

DET ÄR VI SOM ÄR HCK

Afasi	= Afasiförbundet i Sverige
DHB	= Riksförbundet för döva och hörselskadade barn
FBIS	= Föreningen för hlödersjuka i Sverige
FPB	= Föreningen för Psykotiska Barn
FSDB	= Föreningen Sveriges Dövhblinda
FUB	= Riksförbundet för utvecklingsförda barn, ungdomar och vuxna
HfR	= Hörselfrämjandets riksförbund
II CO	= Svenskt förbund för ileo-, colo- och urostomiopererade
NHR	= Neurologiskt Handikappades Riksförbund
Pso	= Svenska Psoriasisförbundet
RBU	= Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar
RICF	= Riksföreningen för cystisk fibros
RHL	= Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka
RLE	= Riksföreningen för laryngectomerade
RmA	= Riksförbundet mot Astma Allergi
RMR	= Riksförbundet mot reumatism
RMT	= Riksförbundet för Mag- och Tarmsjuka
RNj	= Riksförbundet för njursjuka
RSMH	= Riksförbundet för social och mental hälsa
RTP	= Riksföreningen för trafik- och polioskadade
SCF	= Svenska Celiakiförbundet
SD	= Svenska Diabetesförbundet
SDR	= Sveriges dövas riksförbund
SEF	= Svenska epilepsiförbundet
SRF	= Synskadades Riksförbund

**25 HANDIKAPPFÖRBUND
MED 335.000 MEDLEMMAR
I SAMVERKAN FÖR JÄMLIKHET**

Till Sri Lanka

eller

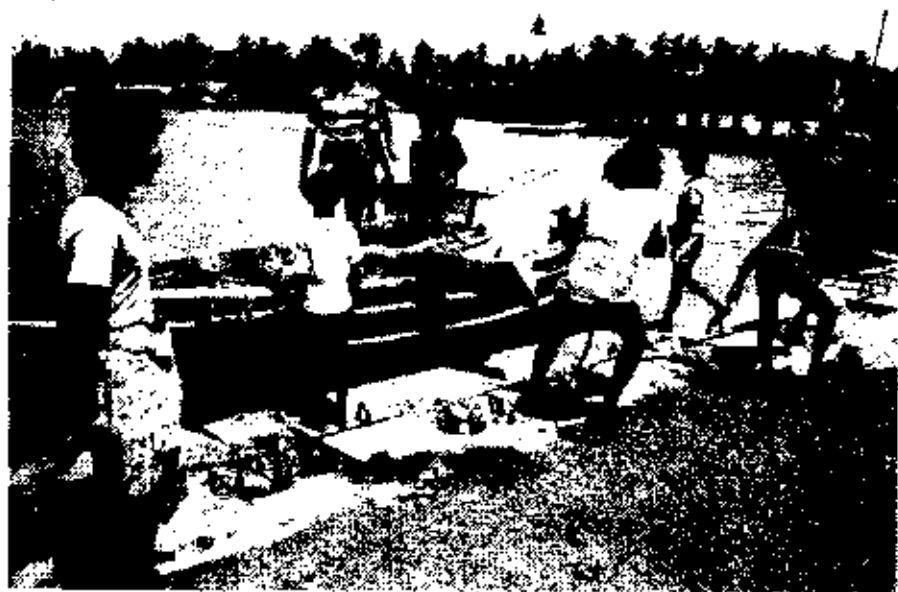
ELISES UNDERBARA RESA

Den 7 feb - 85 började min och Stigs (min sambo) semester. Vårt semester mål var Ceylon (Sri Lanka "den lysande ön").

På 10 000 m höjd vid -50° och med en hastighet av 900 km i tim.

passerade vi Polen-Ryssland-Bukarest-Istanbul-Cypern-Nicosia Tel Aviv -ner mot Bahrain för

att mellanlanda på Sharjak. (Saudi Arabien). Sedan mot slutmålet Sri Lanka (Colombo). Ayubowan!

Fiske är en viktig näring för befolkningen på Sri Lanka. Här balar man iland några bajär ur dagens fångst.

Efter en 14 tim. flygresa landade vi på Colombos flygplats. Jag var trött. Men där log man emot mig. Underbart! Jag är oerhört känslig för det där att känna mig välkommen. Mycket snabbt lärde jag mig den singalesiska som jag härmed lär ut. Det är den enda singalesiska jag tycker är ett måste att kunna. Alltså: Ayubowan. Utlalas som det ser ut och betyder en massa. Som t.ex. goddag, adjö och må du länge leva. Har man sagt det har man sagt mycket. Sedan kan man ju fundera över om det finns något att tillägga. Då gör man det lämpligen på engelska, som man klarar sig bra med.

Jag träffade Malou nere vid stranden hon tiggde, pengar, kläder och pennor till ett hem för handikappade barn. Jag tror nästan jag kommer ihåg att hon sade "ayubowan" till mig. Vi hade gemensamma intressen och blev världens bästa vänner.

Sri Lanka/Ceylon

Ceylon ligger 5 mil från Indien och ca 900 mil från Sverige. Tidsskillnaden är + 1/2 tim. Ön är 435 km lång och 225 km bred, mindre än Götaland. Landet har ca 15 miljoner invånare, klimatet är tropiskt. Temperaturen är nästan konstant året om. Luften 30° - 35° och vattnet 29°.

Landets olika religioner är, buddhism, hinduism, islam och katolicism. Den ceylonesiska valutan heter rupees. 1 rupee = 100 cent. För 100 svenska kronor får man ca 270 rupees. Landets viktigaste export-

artiklar är te, som svarar för ca 60 % av exportintäkterna, gummi och kokosnötter. Andra exportvaror är kakao, kanel, arekanöt, arafin och ädelstenar.

Ceylon är känd för sina ädelstenar såsom rubiner, safirer, månstenar, kattöga, topas m.m. Självt blev jag förärad en ädelsten på min tödel sedag, här nere. Överallt fanns juvelbutiker, men man fick se upp för att inte bli lurad. Vill man köpa ett smycke med ädelstenar, kan man få stenarna gratis testade, vilket är att rekommendera. Hörde att en resenär blivit grundligt lurad.

Gammalt kulturland

Ceylon är ett gammalt kulturland. Traditioner och moralbegrepp skiljer sig mycket från våra. Strig och jag blev goda vänner med en av hotellets kockar. En kväll berättade han om ceremonin kring sitt bröllop, där de två först vid giftermålet får vara tillsammans. Vår kock hade känt sin tilltänkta hustru i två år utan att de fått vara tillsammans. Föräldrarna emellan bestämmer över sina barns framtid.

Ceyloneserna sinsemellan tar inte i hand när de hälsar, utan lägger samman handflatorna och bugar lätt. Vana att inte ta i hand har uppstått p.g.a. kastsystemet och av hygieniska skäl. När singaleserna skakar på huvudet betyder det "ja, jag har förstått".

Man äter med fingrarna, men bara med den högra handen. Kvinnorna klär sig i flera lager av tyger, man-

nen här en sarek. Den ser ut ungefär som en hellång rak kjol. Tiggeriet är vanligt på Ceylon och vi upplevde det som obehagligt.

Vi såg många med fruktansvärda tänder, som var rödfärgade, starkt utstående, och verkade uppfrätta. En förklaring till dessa fula tänder, var att man tuggade betelrot, som är ett vanligt njutningsmedel här. Vi såg också handikappade som krop på vägarna. Någon rullstol såg jag inte. Barnen som gick i skola hade alla vita kläder med slips, mycket fina. Mest var det flickor och mycket få pojkar.

Mat och dryck

Hotellet serverade västerländsk mat. Den kunde bestå av ris och diverse

smårätter, grönsaker, fisk, krabba, kött ofta serverad med stark sås.

Kryddorna är chili, koriander, saffran, muskot, curry och peppar. Riven kokos eller hackad ananas serverades för att dämpa styrkan.

Fruktbordet var underbart. Där fanns mango, avocado, ananas, banan och papaya. Ceylonesernas berusningsmedel är toddy, en mjölkaktig sötsur saft, som man får ur kokosblomman. Den destillerade toddyn blir arrak, ett slags brännvin. Själ köpte jag en härligt stor orange King-Coconut. Den klara vätskan är rena hälsodrycken. Ja, den är så hälsobringande att den t.o.m. kan ges som dropp.

Malou, som jag blev god vän med, syns här (t.h.) på stranden med en väninna.

En intressant tvådagars utflykt till staden Kandy. — Första dagen

På slingrande vägar upp till Kandy såg vi nästan alla sorters landskap och odlingar som finns på Ceylon.

Vårt första stopp var på en elefant-skola, där man tog sig an små elefanter som mist sin mor. Man tränade upp dem för att sedan säljas eller användas vid inhemska festparader. Vilken härlig känsla att få rida på detta stora djur som kan bli upp till tre meter högt och väger ibland flera ton.

Färden fortsatte mot de enorma teodlingarna. Fälten påminde om en grön mönstrad heltäcknings-

matta. På tefabriken fick vi en lektion i hur tebladen beredes.

Väl framme vid Kandy stannade vi först till vid den Botaniska trädgården, som skall vara en av Asiens finaste med bl.a. en stor orkidéodling, vi såg regnträd, tulpanträd, Nipa-palm, Benjaminfikus m.m. En timme tog vår rundvandring och då hade vi endast sett en liten del av denna underbara park.

Vi begav oss nu till Tandtemplet, där en av Buddhas hörntänder fanns bevarad i ett gyllene hölje. Själva höljet, inte tanden, visades två gånger per dag. Ceremonien kallades "pooja". Jag såg människor som

"Vilken härlig känsla . . ."

Den typiska profilen av en Katamaran mot den öppna havshorisonten.

låg och bad, alla hade de blommor med sig som lades på ett bord. Vilka färger och vilken härlig blomdoft. Alla var vi tvungna ta av oss skorna. Knäna fick ej synas. En kille måste lätta på livremmen så att shortsens åkte ner.

En tur runt Kandysjön, var underbart vackert. Staden Kandy vimlade av människor, bilar och oxkärror men det som fängade mitt intresse mest var tre fasadmålare som stod på en byggnadsställning bestående av bambustänger. Ni må tro, att jag höll andan. För det var högt upp på ett femvåningshus.

Efter en njutbar middag har vi av för att se de världsberömda Kandydansarna.

Andra dagen

På väg upp mot Nuwara Eliya som låg högt uppe i bergen, ca 2000 m över havet. Jag såg tåg som saknade både dörrar och fönster. Det kröp fram i snigelfart. Väl framme vid Eliya gjorde vi shoppingrundor.

Nästa mål är Kutugala vid Kelanifloden där spelades filmen "Bron över floden Kwai" in. Vi tog oss ett välbehövligt svalkande dopp. Där fanns en hängbro, som de tuffaste vågade gå på. Hemfärden gick genom låglandets kokos-, ris- och gummiodlingar. Det var en jobbig men mycket intressant utflykt. Vi hade rika möjligheter att få se Ceylons vackra och skiftande natur.

Hemresa

Vår sista kväll tar vi den vanliga strandpromenaden, tittar på solnedgången, fiskegubbarna som gör sig klara att gå ut till havs. Vi får ett vänligt igenkännande leende och tar farväl. Vi träffar Malou som räcker mig en ananas. Det känns vemodigt att ta farväl. Men båda hoppas vi på ett återseende. Vi tar farväl på det singalesiska sättet. Säger: Ayubowan!

Elise Lindqvist

LUFTEN KÄNNES TORR
HÄRINNE!

OBS! Nu med HALVERAT andningsmotstånd!

DE' HAR JAG INTE TÄNKT PÅ
- MEN JAG HAR JU STOM-aid!
DEN FUNGERAR SOM
EN NÄSA!

För ytterligare PRODUKTINFORMATION kontakta

Louis Gibeck AB, Kanalvägen 5, Box 83, S-194 01 Uppsala Väst. Tel. 0760 860 65

"HJÄLPMEDELSMARKNAD"

STOMASKYDD

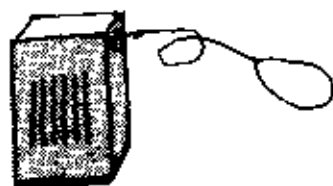

Stomaskydd av vit textil med kard-horrlås.

Olika halsvidder: 35 - 42. Angiv
önskad storlek Pris kr 22:-,
säljs genom

RLEs KANSLI
se sista sidan

LARMAPPARAT

Larmapparater i olika prislägen
och utförande kan rekvireras från
WORLD IMPORT
Box 101 66, Stockholm
Ordertelefon 08/63 08 75
Pris från ca 25:-

LADDA UPP !

Viktiga rön till gagn för Servox-
ägare:

Batterierna skall alltid laddas 14
timmar, aldrig mindre! Ladda minst
3-4 gånger i veckan om du använ-
der din Servox mycket. Använd

aldrig nya batterier innan du laddat
dem i 14 timmar. Detta är ett måste
om du vill ha god användning av din
Servox. Var noga med att vända
batteriet rätt ! Alltid rätt mot rätt,
både vid laddning och i röstgene-
ratorn.

BLI MEDLEM! STÖD VÅRT ARBETE!

Du som vill veta mer om RLE eller vill bli medlem kan ta kontakt med närmaste lokalförening. Vem som vill kan bli medlem.

Du kan också stödja oss genom en årsprenumeration på LARY. Den kostar 50.- som betalas på postgiro 85 17 54-2.

Lokalföreningarnas kontakter:

Gävle: Siv Baglien, Industrivägen 5, 820 20 Ljusne	tel. 0270/686 32
Göteborg: Eric Hermansson, Gitärargatan 1, 421 41 Västra Frölunda	tel. 031/47 87 63
Linköping: Ann-Britt Eriksson, Fogdev. 3, 612 00 Finspång	tel. 0122/146 53
Lund: Otto Josefsson, Trekantsgatan 3, 230 42 Tyngelsjö	tel. 040/46 61 76
Stockholm: Ingegerd Bengtstierg, Lindhagensplan 45, 112 43 Stockholm	tel. 08/50 50 18
Uppsala: Svea Östb, Ymergatan 22 b, 751 25 Uppsala	tel. 018/14 05 32
Växjö: Alan Eriksson, Furuvägen 12 A, 352 54 Växjö	tel. 0470 821 92
Örebro: Arne Folkerman, Västmannagat. 17, 703 42 Örebro	tel. 019/11 46 45

Förbundets kontakter:

Förbundsordförande: Eric Hermansson, Gitärargatan 1, 421 41 Västra Frölunda	tel. 031/47 87 63
Informationsskr: Rolf Fischer, Mönjestigen 23 141 31 Huddinge	tel. 08/711 22 03
Kassaförvaltare: Curt Bengtstierg, Lindhagensplan 45 112 43 Stockholm	tel. 08/50 50 18

Kanslichef: Elise Lindqvist

RLEs KANSLI

Box 360 33, 100 71 STOCKHOLM

Besöksadress: Reimersholmsgatan 5

Tel: 08/68 49 30 Månd. fred, 08.00 -12.00 - 13.00 - 15.00

Övriga tider telefonsvarare

Postgiro 85 17 54-2

Ärgång 13 nr 1

LARY

Ansvärig utgivare:
Redaktör: Rolf Fischer
Teckningar och layout: Rolf Fischer
Tidningens adress: Mönjestigen 23
141 31 Huddinge Tel. 08. 711 22 03

Utges av LARYNGENTOMERADES RIKSFÖRBUND

LARYNGFONDEN

STÖD LARYNGFONDEN MED
EN MINNESGAVA.

INFLUTNA MEDEL SKALL AN-
VÄNDAS TILL REHABILITE-
RING FÖR MEDLEMMAR IN-
OM RIKSFÖRBUNDET FÖR
LARYNGEKTOMERADE

Tänk På Vår Fond!

Postgiro 91 82 58 - 5

